

UBL: BKNOOG 103

bknoog

103

DE LEGENDE VAN DEN ZWANENRIDDER.

Nieuwe Volksuitgave

BEWERKT DOOR

D. KLEIN J r.

103

NIJMEGEN—ARNHEM,
GEBROEDERS E. & M. COHEN.
1883.

Boeknummers
103.

10103.

DE LEGENDE VAN DEN ZWANENRIDDER.

—
Nieuwe Volksuitgave

BEWERKT DOOR

D. KLEIN J r.

—
NIJMEGEN—ARNHEM,
GEBROEDERS E. & M. COHEN.

1883.

M. J. DER NED.
LETTERKUNDE
TE LEIDEN

I.

MOEDER EN ZOON.

In den tijd, waarin dit verhaal voorviel, regeerde over het destijds bestaande rijk *Lillefort* een vredelievende en edele Koning, *Oriant* genaamd, die door den dood van zijnen vader *Perion*, op jeugdigen leeftijd aan de regeering kwam. De jonge Koning moest wel al zijne deugden van zijn vader hebben geërfd, want zijne moeder was de wreedaardigste, en wraakzuchtigste vrouw die men zich denken kan. Ja, men zal bij het lezen van dit verhaal, ontstellen, over zóóveel hardvochtigheid en boosaardigheid in het gemoed eener vrouw! Haar zoon, de Koning, was nog ongehuwd, en daardoor kon de slechte *Matabrune*, (zoo heette de koningin-moeder), in al zijne handelingen voor haar eigen bedoelingen werkzaam zijn, en spreekt het van zelve, dat zij niets meer vreesde, dan dat *Oriant* zich eene vrouw zoude kiezen, waardoor hij dan wellicht niet meer zoo geheel aan haar zoude onderworpen zijn, en haar invloed op hem veel zoude verminderen. — Maar wat de sluwe *Matabrune* door allerlei listen trachtte te beletten, kwam door een schijnbaar onbeduidend voorval evenwel tot stand.

Even als al de ridders en edelen van zijn tijd, was Koning *Oriant* een hartstochtelijk liefhebber van de jacht. — Eens op een heerlijken morgen met zijne heeren in een dichtbegroeid bosch aan het jagen zijnde, springt eensklaps een prachtig hert voor hem op; de Koning op een edel ros gezeten, rend het in vliegende vaart achterna, doch jaagt het edel wild juist naar de zijde van eene rivier. Het dier werpt zich daarin, en ontkomt al zwellende den koenen jager, die zich afgemat bij een in de nabijheid staande fontein neêrvleedt om zijn dorst te laven, terwijl zijn paard zich aan het weelderige gras te goed doet. — Onwillekeurig sluimert de Koning, onder het denken over zijn verlatenheid en de toekomst van zijn rijk, zachtjes in. — Eensklaps schrikt hij op; door het aanslaan van zijne jachthonden gewekt, en opziende, is hij omringd door een, hem vreemd, maar toch aanzienlijk gezelschap, bestaande uit eene buitengewone schoone jonkvrouw door een ridder begeleid, en gevolgd door edelvrouwen en bedienden. De jonkvrouw scheen zeer verontwaardigd, en sprak den koning, dien zij blijkbaar ook niet kende, aldus aan: »Heer Ridder, gij zit hier zeker te treuren over dat fraaie hert, dat u zoo fluks ontkomen is?! Weet echter, dat gij bovendien nog alle moeite vergeefs hebt gedaan; want dit hert even als deze gansche heerlijkheid is mijn eigendom. En daar het een koenen jager, als gij mij schijnt te zijn, niet onbekend kan wezen, dat het streng verboden is op anderer grond zonder verlof te jagen, zoo zult gij, als man van eer, deze onridderlijke handeling, voor gij van hier vertrekt, weder goed maken!» Zulke openhartige en flinke taal had *Oriant* nog nimmer gehoord. Dit klonk geheel anders dan de ijdele vleitaal zijner moeder. — Terwijl hij zich bedacht op welke wijze

der schoone spreekster te antwoorden, kwam de pas afgebroken gedachte aan zijne eenzaamheid, weder bij hem op en besloot hij zoo mogelijk oogenblikkelijk eene verandering in zijn lot te brengen. Daarom antwoordde hij: »Edele schoone jonkvrouw, het past voorwaar geen ridder iets tegen uwen wil te doen. Maar als ik u zeg dat zoowel het hert, als de rivier die het doorzwom, zoowel deze heerlijkheid, als uw persoon mijn eigendom zijn, dan zal uwe berisping wel wat zachter klinken, niet waar? — Ik ben uw Koning!» — Men kan zich voorstellen welken indruk deze woorden op de jonkvrouw en haren begeleider maakten; deze laatste viel de koning te voet, en vraagde hem vergiffenis voor de stoute taal, die de jonkvrouw gesproken had. »Hoe konde zij ook denken haar machtigen en beminden Koning voor zich te zien!» — »Als dit laatste woord waar is,» hernam toen de Koning: dan wensch ik dat de jonkvrouw dit bewijze, en daardoor goed make wat zij misdreef.» En daarop voor de jonkvrouw eene knie buigende, vervolgde hij na haren naam gevraagd te hebben: »Schoone Beatrix, uwe oprechte taal klonk mij als muziek in de ooren. Zóó heeft nog niemand tot mij gesproken. En toch heb ik behoefte aan waarheid. Wilt gij zóó tot mij blijven spreken uw leven lang? Dan volg mij naar mijn paleis, ik laat u tot Koningin van Lillefort kroonen en ik beloof u op mijn koningswoord, zoo lang gij leeft geen andere vrouw te zullen beminnen!» — Na van hare ontsteltnis te zijn bekomen antwoordde de edele Beatrix: »Zoozeer als ik u, Oriant, eerbied en gehoorzaamheid verschuldigd ben als mijn koning, zoo beloof ik u trouw en liefde tot in den dood!» —

Inmiddels waren alle ridders en jachtgezellen reeds geruimen tijd aan het zoeken geweest naar den koning, en hieven een luiden vreugdekreet aan toen zij hem in welstand bij de fontein en in een achtbaar gezelschap wedervonden, doch hoe verbaasden zij, toen de koning hun Beatrix als zijn bruid voorstelde. Met vreugde en gejuich begaf zich de prachtige stoet op weg naar het paleis. — De blijde mare, dat de koning ging trouwen, bracht vreugde in het geheele land, want Oriant was zeer bemind en men hoopte dat de regeering in zijn geslacht mocht blijven. — Één was er echter, die met haat en nijd in het hart, dit voorgenomen huwelijk, door alle bedenkbare middelen van laster en logen, trachtte te beletten.

De lezer begrijpt reeds dat dit de valsche Matabrune was. Toen zij echter zag, dat niets haar zoon bewegen kon om van zijn beminnelijke Beatrix af te zien, gaf zij oogenschijnlijk toe, maar besloot in haar slangenhart zich bloedig op die onschuldige vrouw te wreken. — Het huwelijk van Oriant en Beatrix was met glans en luister gesloten, en een geruimen tijd werd door het geheele land in feestvreugde doorgebracht. — Des konings hart was echter niet gerust. Hij wist dat het naburig rijk zich zeer toerustte om hem te beoorlogen. Door zijn huwelijk en de eerste maanden die hij met zijn teerbemide Beatrix in liefde en rust doorbracht, had de vijand veel op hem gewonnen, zoodat Oriant nog maar even tijd had zijn leger op voet van oorlog te brengen. Nadat nu Oriant orde gesteld had op alle zaken betreffende zijn rijk, begaf hij zich tot Matabrune en beval zijn bezittingen in hare zorgen aan, maar zijn hoofddoel was: haar omtrent zijne dierbare Beatrix te spreken. »Moeder,» zeide hij ten slotte: »meer dan door alle gevaren des oorlogs, is mijn hart bedrukt, omdat ik nu van mijn teedere vrouw moet scheiden. Want weet moeder, zij bevindt zich in gezegende omstandigheden, en in den tijd harer verlossing had ik zoo zielsgaarne haar ter zijde gestaan. Daar dit nu niet kan zijn, zoo bid ik u haar te beschermen en vooral in die gewichtige oogenblikken ter zijde te staan en te helpen. Ach moeder, beschouw haar als uw eigen kind. Zij wil u zoo gaarne als moeder eerbiedigen. Want weet, dat ik zonder haar niet leven kan!»

Hierop stelde zich de valsche Matabrune aan, alsof zij zeer aangedaan was, en onder gehuichelde tranen beloofde zij plechtig de lieve Beatrix, zelfs ten beste van haar eigen leven te beschermen en te helpen. — Met een verruimd gemoed snelde nu de brave koning tot zijn veelgeliefde vrouw, stelde haar zooveel mogelijk gerust, sprak haar van een spoedig wederzien, en hoewel zijn hart dreigde te breken door de diepe smart en het gejammer van zijne Beatrix, rukte hij zich uit hare armen, wierp zich te paard en nog voor de koningin uit hare bezwijming was bijgekomen, reed haar edele echtgenoot reeds op verren afstand, onder daverend krijgsmuziek, aan het hoofd van zijne getrouwen. — Die in dit oogenblik aan Matabrune's kamer hadde geluisterd, die had de volgende woorden kunnen verstaan: »Ha, ellendige indringster, roofster van mijn macht, thans is mijn tijd gekomen! Thans zult gij vernemen wie Matabrune is. Ja ik haat u, en ik zal u verpletteren. Mijn wraak zal verschrikkelijk zijn.» — En dat zij waarheid sprak, zal den lezer uit het volgend hoofdstuk blijken.

II.

DE WRAAK.

Het rijk Lillefort ware zeker zonder de minste tegenweer door de vijanden genomen geworden, zoo deszelfs koning het plan der ellendige wraak van zijne moeder, tegen zijne hulpelooze, niets kwaads vermoedende en zwakke vrouw had kunnen vernemen, want gewis had hij alles prijs gegeven voor zijne Beatrix. Doch nu betrad hij moedig het slagveld, alleen denkende aan de vreugde des wederziens van zijne geliefde. — Zoodra Matabrune zeker was van het vertrek des Konings, ontbood zij eene vrouw van zeer slechte zeden, die zij bestemd had om de taak van roedvrouw bij Beatrix te vervullen. Deze liet zij met een verschrikkelijk eed de stiptste geheimhouding bezweren, en wist haar door de belofte, van rijke belooning, voor haar wraak te winnen. Daarop verhaalde zij haar van haar afkeer van Beatrix; maar dat de koning haar toch gehuwd had. Zij schilderde Beatrix af als een ongeluk voor het volk, en dat zij het zich daarom als plicht rekende zulk een vrouw in ongenade te brengen bij den koning. De roedvrouw gebonden door haar eed en azende op de haar beloofde schatten, verklaarde zich daarop bereid, het kind dat Beatrix ter wereld zoude brengen, bij de geboorte te dooden. »Dan kon men,» zeide zij, »den koning vertellen, dat Beatrix haar kind moedwillig gedood had.» Hierin stemde echter de ellendige Matabrune niet toe. Zij antwoordde: »Veel laaghartiger en onmenselijker moet de beschuldiging zijn. Zie hier wat ik heb uitgedacht! Ik ben bijna zeker, dat Beatrix meer, ja zelfs veel meer dan één kind ter wereld zal brengen. Zoodra gij dus de verlossing verricht hebt, bezorg ik u zooveel jonge honden als zij kinderen zal baren, en wij maken met groot misbaar bekend dat de Koningin deze dieren heeft ter wereld gebracht. Ik heb een vertrouwde dienaar, die de kinderen heimelijk vermoorden zal. Ik stel mij verantwoordelijk dat onze daad nooit uit zal komen.»

»Nu, als dit waar is,» hernam de vroedvrouw, »dan zal ik u blindelings gehoorzamen.» — Kort hierop beviel de niets kwaads vermoedende Beatrix van zes zonen en eene dochter, die als bewijs dat hunne moeder van edelen bloede was, elk een zilveren keten om den hals droegen. Volgens hunne afschuwelijke afspraak, ontving de vroedvrouw terstond zeven jonge honden, en stelde zij zich als radeloos aan bij de legerstede der koningin, haar mededeelende, dat zij dit hondengebroed zoude hebben ter wereld gebracht. De moordaardige Matabrune echter, geleet als waanzinnig van den schrik en riep eindelijk uit: »Weg, weg met deze schande, van de ontuchtigste der vrouwen. O, dat toch de ongeschonden eer des konings bewaard blijve en dit schandestuk door ons worde geheim gehouden!» — De arme, onschuldige Beatrix, niet wetende, wat al dit getier der beide vrouwen beduidde, vroeg, bij haar kennis gekomen zijnde, naar de reden daarvan. En nu werd zij door Matabrune van het allerschandelijkste ter wereld beschuldigd; zij liet haar de honden zien en sprak haar van levend verbranden en andere haar toekomstige straffen. — Beatrix bezwoer bij God hare onschuld, en zeide dat Hij zeker wist, waarom Hij hare kindertjes in dieren had veranderd en dat zij in Zijn onbegrijpelijke wil berustte. Het plan van Matabrune was echter nog niet voltooid.

Terstond ontbood zij haren getrouwsten dienaar Marcus genaamd, wien zij onder belofte van geheimhouding verhaalde, dat de koningin zes zonen en eene dochter had gebaard, die allen een keten om den hals droegen. »Dat is,» zeide ze, »een verschrikkelijk voorteken, want dit worden bepaald allen dieven en moordenaars. Het is daarom een weldaad deze kindertjes in hun onschuld te doen sterven, dan dat zij later tot schande des konings en van het land op het schavot zouden komen. Daarom gelast ik u, de zeven wichtjes heimelijk in het naastbijgelegen bosch te dooden. Gij behoeft geen navraag te duchten, want de koningin weet niet beter of zij heeft aan honden het leven geschonken.» De oude knecht boog ten teeken van onderwerping, nam de lieve kleinen onder zijn mantel en begaf zich in het woud. Het hart bloedde den braven grijsaard bij het gezicht van die zeven engelenkopjes en onder heete tranen smeekte hij God om hulp voor die schepseltjes, daar de oude Marcus toch geen moordenaar was. Hierop legde hij ze op een dichte plek van het bosch neder, kuste ze een voor een, bedekte ze met wat mos, en keerde toen met een bedrukt gemoed naar het paleis terug, waar Matabrune hem reeds opwachttte en met vreugde van hem vernam, dat zij van die kinderen geen last meer zoude hebben. Toen zij zich weder alleen bevond, klapte de heks in de handen van vreugde en zeide: »Laat nu Oriant terugkomen, dan zullen wij eens zien, of wij die lieve onschuld niet op den brandstapel kunnen krijgen, ja dan eerst zal mijn wraak volkomen zijn!» —

Inmiddels lagen de zeven kindertjes erbarmelijk te jammeren in het bosch. Maar: »De onschuld wordt door God bewaard,» en zoo ging het ook hier. Die lieve kleinen zouden daar niet van honger en koude omkomen. De eenige bewoner van het woud, de grijze Helias, hoorde van uit zijn hut het klaaggeschrei, zocht en vond de kinderen, nam ze mede naar zijn hut en verzorgde ze daar zoo goed mogelijk. Eén zaak kon de brave grijsaard hun echter niet geven, maar dáár waar de moedermelk ontbrak, werd op wonderbare wijze terstond in voorzien, want ziet, eensklaps huppelt een prachtige witte geit de hut binnen en zoekt de kleinen alsof zij hunne natuurlijke voedster ware. Hieruit begreep de vrome Helias dat hij een goed werk verricht had, hij dankte God voor deze uitkomst en besloot de kindertjes groot te brengen. De geit kwam werkelijk elken dag trouw als eene voedster de kinderen zogen, en zij groeiden voorspoedig; gezond en beeldschoon op. Toen zij zoover waren dat

zij goed loopen konden, maakte Helias voor hen rokjes van groene bladeren, en zoo liet hij hen in het bosch spelen en dartelen met hunne lieve voedster, de geit, waar zij dan vruchten zochten en liefderijk deelden met deze en hun braven ouden verzorger. — Thans zullen wij de zoo wonderlijk geredde kinderen van de onschuldige Beatrix en den misleiden Oriant een korte wijl verlaten, en keeren met laatstgenoemde, met een hart vol dankbaarheid voor de overwinning op zijne vijanden, en vol verlangen naar zijn geliefde vrouw, (en zeker ook een flinken zoon of dochter!) naar het Koninklijk paleis in Lillefort terug. . . . . De eerste die hem daar tegen kwam was de valsche Matabrune. Zij deed zich bij haren welkomsgroet wel zóo bedrukt voor, dat de niets kwaads vermoedende koning, haar ten langen laatste *beval*, hem niets te verbergen, maar als was het ook nog zoo verschrikkelijk, hem alles mede te deelen. De goede Oriant dacht al niet anders of zijn vrouw was in zijn afwezigheid gestorven. — En nu verhaalde hem, na vele omwegen, het booze wijf de schandelijke daad, waarvan zij Beatrix beschuldigen wilde, en zij had er op gerekend het maar in eens klaar te spelen, want even als of zij van niets wist, liet zich op eens de vroedvrouw zien, en toen riep zij deze voor den koning, en liet haar het geheele schandaal verhalen. Daarop eischte zij van den koning dat hij wegens de beleediging van zijn eer, en omdat *die* ontucht en zedeloosheid zóo verschrikkelijk waren, dat hij zijne gemalin levend zou doen verbranden! — Als waanzinnig en verlamd sloeg de koning ter aarde. Dát was te veel teleurstelling! Zóo iets had hij nooit kunnen denken! Men droeg hem te bed, waar hij zich zelve en zijn leven vervloekte, raasde en tierde, zoo luid en jammerlijk, dat Beatrix, die reeds sinds lang niet meer uit hare vertrekken kwam, het misbaar vernam, en daardoor van haar trouwe schildknaap te weten kwam, dat haar gemaal was teruggekeerd, en wat de snoode Matabrune hem verhaald had. Zóo werd door de boosheid en list eener ijverzuchtige vrouw, jammer en ellende gebracht in een huis, waar zonder haar, het grootste geluk en vreugde zouden geheerscht hebben! — Na verloop van eenige dagen, zich daartoe in staat gevoelende, belegde de koning een raadsvergadering, deelde daar de beschuldiging van Matabrune mede, en noodigde een ieder uit, hem met raad in deze zaak bij te staan. Hierop nam het oudste raadslid het woord en sprak: »Sire! Ik kan niet ontkennen, geheel onthutst te zijn, door uwe verschrikkelijke mededeeling. Zoo het feit waar is, dan is, met eerbied voor uwe Majesteit, Uwe vrouw doodschuldig. *Mij* echter komt de zaak zóo ongelooflijk en onbewezen voor, dat ik daarvoor mijn stem niet mag geven. Ik raad uwe Majesteit dus, als trouw en in uw dienst grijs geworden ridder, de Koningin op een haar volgende plaats te doen behandelen, tot de waarheid van deze duistere zaak aan het licht zal komen!» — Deze rede beviel den koning, die Beatrix gaarne in het leven wilde laten, — en den Rijksraad zóo goed, dat men dadelijk besloot dien overeenkomstig te handelen. Diensvolgens werd de onschuldige Beatrix naar eene Rijksgevangenis overgebracht; en ofschoon het haar daar aan niets ontbrak, kwelde de gedachte: dat haar geliefde Oriant haar voor schuldig hield, haar nog verschrikkelijker, dan al haar lijden. — En zoo had dan Matabrune in zooverre haar doel bereikt, dat de brave Oriant weder alléén onder haren invloed stond, en de vrouw met wie hij zoo gelukkig had kunnen zijn, ver van hem verwijderd, in den kerker zuchtte.

III.

DE KONINGS-KINDEREN.

Toen wij in het voorlaatste hoofdstuk de lieve kindertjes van Oriant en Beatrix verlieten, zagen wij hen door den trouwen Helias verpleegd en door de geit gezoogd, tot zes flinke jongens en een beeldschoon meisje ontwikkeld. Hun leven was zoo zorgeloos mogelijk, en zij dartelden, van geen kwaad bewust, met hunne lieve voedster gestadig in het bosch. Een knaapje onder hen was *zoo wonderschoon, zoo bijzonder flink gebouwd en ontwikkeld* dat hij den ouden Helias reeds behulpzaam kon zijn, en dus dikwijls bij hem bleef. De oude gaf hem, omdat hij hem toch even als de anderen als zijn zoon beschouwde, den naam van Helias. Deze Helias was dan ook bestemd, om in deze geschiedenis de voornaamste rol te spelen. —

Op een zekeren dag zaten de oude en de jonge Helias met ongeduld op hunne lievelingen te wachten, toen zij op eens allen buiten adem kwamen aanrennen, gevolgd door een prachtig gekleeden jager.

Deze naderde de hut en zeide:

»Vergeef mij oude, zoo ik Uwe rust even verstoorde. Maar aan het jagen zijnde voor de moeder des Konings, Matabrune, zag ik in het bosch deze engelen, want daar hield ik ze eerst voor. Ik zie thans echter hier bij U hun evenbeeld; zeg mij toch van waar zijn deze zeldzame kinderen en hoe komen zij hier? Ik ben de Ridder Savari in dienst van Matabrune.»

Zoo nu de grijze Helias geweten had, *wie* die vrouw was, o, dan had hij gewis zijn schat hem door den hemel toevertrouwd, wel gaan verbergen, hij wist echter van niets wat in de buitenwereld was voorgevallen; — hij verhaalde dus, hoe hij die zeven kindertjes pas geboren in het woud had gevonden, hoe hij ze had opgevoed; maar ook liet hij aan den jager de zilveren ketens zien die zij om den hals hadden even als toen hij ze gevonden had. De Ridder was zeer bewogen en wenschte den ouden Helias Gods besten zegen met zijne kindertjes toe. — Toen nu Savari weder bij Matabrune kwam, was het eerste dat hij haar verhaalde, van de zeven vondelingen in het bosch waar hij gejaagd had; niet wetende dat hij juist bezig was, ze in de magt eener tijgerin over te leveren! — Zij begreep terstond, door het getal, en de zilveren ketens, dat het de dood gewaande kinderen van Beatrix waren, en haar schrik verbergende, maakte zij Savari gewaar, dat zij de geheime kunsten verstond, en dat zij voorzag dat die kinderen eenmaal groote misdadigers zouden worden. »Daarom gelast ik U, Savari!» zeide zij; »ten koste van Uw leven, die jonge booswichten te gaan dooden, en mij ten bewijze daarvan, hunne ketens mede-te-brengen. — Toen Savari vertrokken was, liet zij den braven Marcus, wien zij het eerst belast had om de kinderen te vermoorden, — maar die door zijn braaf hart daarvan was teruggehouden, — voor zich verschijnen, en . . . stak hem eigenhandig de oogen uit! —

Inmiddels was Savari met zeven gezellen op weg gegaan naar het woud, om het bevel

van Matabrune uit te voeren. Savari, die een braaf mensch was, beproefde alle middelen ten einde zijne kameraden over te halen, om de kinderen *niet* te vermoorden.

Nu wilde het toeval, dat zij juist door een stad trokken, waar een groote oloop van volk was, en toen zij de reden daarvan vroegen, vernamen zij, dat er eene vrouw levend verbrand zoude worden, die een kind vermoord had. — Deze omstandigheid maakte zich Savari ten nutte, en hij sprak op weg weder tot zijn kameraden. »Vrienden,» zeide hij: laat ons toch, bid ik U, een voorbeeld nemen aan deze vrouw. Zij boet *hier* hare zonde. De onze zal alléén aan God bekend zijn, en ons wacht dus de eeuwige straf des Hemels zeker en gewis, zoo wij, *als menschen* zeven onschuldige kindertjes vermoorden, die door *een dier* zijn gezoogd en dus wel een bewijs te meer is dat de Heer hen bewaakt!»

Deze woorden maakten zulk een diepen indruk op de mannen, dat zij eenparig besloten, de kinderen geen leed te doen, maar hun alleen de zilveren ketens af te nemen en die aan Matabrune te brengen. — Eindelijk kwamen zij dan bij de hut van den ouden Helias, maar vonden nog dezen, nog den jongen Helias in zijne woning; alleen de vijf overigen knapen en het meisje waren daar bij elkander, en deze namen zij de ketens af, — Savari wist aan Matabrune gewaar te maken dat hij de zevende in het water had laten vallen, en stelde haar zooveel geld, als deze waard was terhand, en zoo dacht de moordenaarster dan, nu werkelijk de zeven kinderen van haar zoon van het leven te hebben beroofd! —

Terstond liet ze een zilversmid ontbieden en gelastte hem van die kettingen voor haar een fraaie beker te maken. Ook deze ondervond het wonderdadige van die kettingen, toen hij er een van in den smeldkroes wierp, werd die ééne zwaarder dan alle zes te zamen. Hij maakte toen van deze ketting in plaats van eene, *twee* bekers, en sloot de vijf overigen, met die tweede beker zorgvuldig weg, waarna hij aan Matabrune haren beker bragt, die buitengewoon voldaan was over de zwaarte, en de grootte des bekers. — De Lezer zal zeker wel wenschen, te vernemen hoe het met de zes kindertjes ging en waar den ouden en jongen Helias waren. — Deze beiden waren naar een naastbijgelegen dorp geweest om levensvoorraad op te doen. Maar wie schetst hun schrik en droefheid toen zij bij hun terugkeer zagen, dat hunne lievelingen verdwenen waren. Ja, zoo was het! Niet zoodra waren den kinderen hunne kettingen ontnomen, of. . . zij veranderden eensklaps in glinst'rend witte zwanen, en vlogen onder klagend getier de lucht in! — Zoo hadden de beide Heliassen goed zoeken! Noch hun weenen, noch hun zoeken overal heen, noch hun herhaald roepen kon hier baten, zij vonden geen kinderen. Zoo ging de eerste nacht troosteloos voorbij. Met het opgaan der zon was de jonge Helias weder aan het zoeken en roepen, tot hij bij een heldere rivier kwam, waar zes prachtige witte zwanen naar hem toe zwommen. Helias stond verbaasd over deze schoone dieren, hij lokte ze tot zich en zij lieten zich gedwee van hem streelen en aten uit zijn hand. O, zoo hij geweten had, dat dit zijn arme broeders en zusters waren! — En toch gevoelde hij zich zeer tot deze dieren aangetrokken, en hoewel steeds treurende over hun verlies, werd hij gewoon elken dag zijn voedsel met deze zwanen te deelen. — Zoo ging jaar op jaar voorbij. De jonge Helias groeide tot een groot en krachtig jongeling op, zijn moed kende geen grenzen; hij vervolgde zelfs wilde dieren en bestreed ze zonder wapens, kortom hij toonde, eerder voor krijgsheld, dan voor kluisenaar geschapen te zijn! — Wat de oude Helias dan ook *bevroede*, dat namelijk zijn zes verloren vondelingen, even als de hem overgebleven Helias van adellijken bloede, en als het ware, *wonderkinderen* waren, werd hem spoedig zekerheid, door dien op een wisselend dag een pelgrim tot hem kwam, die hem de geheele geschiedenis der ongelukkige Beatrix verhaalde. Toen de

grijsaard dit verhaal vernomen had kon hij niet rusten, door innig medelijden met de onschuldige koningin, voor dat hij *alles* aan Helias had geopenbaard. Men kan zich diens woede tegen de valsche belagers zijner moeder, en zijn kommer over haar droevig lot, voorstellen. Na van zijn brave voedstervader een roerend afscheid genomen en diens zegen te hebben verkregen, begaf hij zich terstond, als een moedig ridder op reis naar Lillefort. Dat hij daar juist van pas aankwam, zal ons het volgend hoofdstuk verklaren! —

IV.

HELIAS.

De treurige gevangenis der arme Beatrix voldeed nog lang niet aan de wraakzucht van Matabrune. Zij kon alleen dan tevreden zijn, als het slachtoffer harer boosheid een smadelijken dood zoude gestorven zijn! Daartoe had zij lang omgezien naar een wezen, even laaghartig en slecht als zij, om haar daarbij behulpzaam te zijn en ten laatste vond zij zulk een ellendeling in een harer vrienden, Ridder Maudit genaamd. Deze verhaalde wijd en zijd, dat hij het levend bewijs der gruwelijke ontucht van de Koningin met eigen oogen gezien had! Voor den koning gebracht, hield hij zijn vuige laster staande, en bood aan, door een kamp op leven en dood, met wie het tegendeel dorst beweren, te bewijzen dat hij de waarheid sprak. De koning eindelijk door zooveel laster zoowel van zijne moeder, als van anderen aan het wankelen gebracht, besloot terstond haar vonnis te vellen. Hij ontbood daarom zijne raadsheeren en ridders en liet Beatrix in de rechtsaal brengen. Dat was wel een droevig wederzien! — Geen oog bleef dan ook zonder tranen toen zij daar in diepen rouw gekleed met een gelaat zoo wit als albast, doch met opgeheven hoofde voor den koning trad, op hare knieën zonk en God tot getuige harer onschuld en trouw aanriep. Ook de koning kon in de eerste oogenblikken geen woord uiten. Eindelijk vermande hij zich, en riep den valschen ridder Maudit op, om zijne beschuldiging uit te brengen. Deze hield zijn aanklacht staande, en beschuldigde haar nu zelfs, dat zij hem had willen omkoopen, om te zamen den koning en zijne moeder te vergiften! — Hij besloot met den koning te herinneren, dat hij in een strijd op leven en dood zijn woorden wilde bevestigen, De snoodaard noemde dit een »Godsgericht!»

»Kies,» zeide de koning nu, tot de arme Beatrix: »kies U een voorvechter, die zóó zeker van uwe onschuld is, dat hij zijn leven daarvoor durft geven! Vindt gij een zoodanigen niet, dan zweer ik u bij al wat mij heilig is, dan zult gij nog heden op het schavot uw leven eindigen!» — Na een weemoedigen blik rondom zich geworpen te hebben, antwoordde de onschuldige lijdere: »Mijn koning, maar ook mijn nog steeds geliefde man! Ik stel mij thans niet voor U, om genade te smeaken, want dan moest ik immers *schuldig* zijn. Ik zweer alleen nogmaals bij de zaligheid mijner schuldlooze ziel, dat al wat mijn beschuldiger tot u gesproken heeft laster en bedrog is. Dat de gedachten aan zulke zaken nimmer in mijn hart zijn opgekomen, ja dat ik van hun bestaan onbewust ben! Ik zal

met dezelfde trouw als toen ik met U voor het altaar stond, voor mijn Eeuwigen Rechter verschijnen; want, al ware er ook een kampvechter opgestaan, om voor mijn onschuld te strijden, dan nog zal ik liever sterven. Sedert ik uwe liefde heb verloren is het leven mij tot last!» — De koning was diep bewogen en wist schijnbaar niet wat te beginnen. Toen de laaghartige Maudit dit zag, en vreezende zijne en Matabrune's zaak te verliezen, brulde hij het als het ware uit: »Hoort, gij Ridders van Lillefort en al wie maar strijden durft, ik heb des Konings woord! *Wie* komt ten strijde, *Wie?* *Wie?* — »Ik!» donderde hem eensklaps een stem tegen, en meteen ontving hij een vuistslag in het aangezicht, die hem tuimelend achteruit deed wijken. »Ik,» riep Helias: (want de Lezer heeft zeker reeds begrepen dat deze het was), »ik het levend bewijs der onschuld van de arme vrouw op wier verderf gij en 's konings moeder het gemunt hebt. *Ik* ben het leven van haar leven en hier breng ik het mijne voor het hare!» — Ontsteld en verstomd stond de geheele vergadering daar, niet alleen door de taal van den vreemden jongeling, die als een brieschenden leeuw, alles wat hem in den weg stond omverwerpende, 's konings raadzaal was binnengestormd, maar ook om zijn vreemd uitzicht, gekleed als hij was in een rok van bladeren! — Eindelijk vroeg de koning hem wie hij was, en uit welk land hij kwam, enz. Helias echter hoorde naar niets, maar vloog Beatrix om den hals, overlaadde haar met kussen en weende jammerlijk. Dan knielde hij voor haar neder en zeide: »Arme, lieve moeder! ik ben een van de zeven kinderen die gij gebaard hebt, toen voor achttien jaren uw man, de koning van Lillefort, Oriant genaamd, met een hart vol liefde voor zijne Beatrix, in den oorlog was. Ik als een van de zeven, ben hier tot u gekomen. *Ik* zal voor u strijden!» Hierop wendde hij zich tot den koning en verhaalde hem in zijn ongegunstelde taal, het geheele verhaal van af zijne geboorte. — Deze geschiedenis maakte zulk een diepen indruk op alle aanwezigen, dat zij den koning verzochten de beslissing een dag uit te stellen. De koning besloot hiertoe, maar liet eerst den woedenden Maudit gevangen zetten, terwijl Helias en zijne moeder voorloopig in het paleis werden bewaakt. — Des middags verwijderde de koning zich in stilte alleen van het paleis en rende naar het bosch om te zien of daar de oude Helias en de zwanen, waarvan de vreemde strijder verhaald had, te vinden zouden zijn. Het duurde dan ook niet lang, of hij bevond zich in de onzen Lezer bekende hut, en vernam daar alles juist zooals het geschied was. De oude man wist den koning zelfs jaar, dag en uur op te geven, waarop hij de kindertjes gevonden had; kortom de koning werd zoozeer van de waarheid overtuigd, dat er geen twijfel aan de onschuld van zijne Beatrix overbleef en snelde naar zijn paleis terug, tranen schreiende van berouw over de behandeling zoolang, aan die edele vrouw aangedaan. — Hij besloot dan ook terstond alles weder goed te maken, en de schuldigen, al behoorde er ook zijne moeder onder, ten strengste te straffen.

V.

VERGELDING.

Toen koning Oriant in zijn paleis was teruggekeerd, gaf hij terstond bevel om Beatrix in vrijheid te stellen, en liet hij Matabrune in hare gevangenis opsluiten. Voor Helias liet hij in allerijl een prachtige wapenrusting vervaardigen, en liet hem en den valschen Maudit weten dat het »gods-gericht" op den volgenden dag moest plaats vinden. Op den morgen van dien dag wemelde de kampplaats reeds zeer vroegtijdig van ridders, edelknapen en burgers, zoowel mannen als vrouwen, die vol verwachting den afloop van dezen zeldzamen strijd verbeidden. Daar opeens schetteren de schalmeijen en rijden de twee kampioenen, rijk en schitterend uitgedoscht, op vurige hengsten gezeten, het strijdperk binnen. Een kreet van bewondering steeg uit de menigte op, bij het zien van den fieren, edelen en schoonen Helias, die, met een liefelijken lach om de lippen, zich voor den koning nederbuigende, verzocht, dat de strijd al dadelijk mocht beginnen. Hierop werden de scheidsrechters benoemd en legden de beide kampioenen den eed af, dat zij van het recht hunner zaak overtuigd, daarvoor hun leven wilden laten! Deze plichtigheid afgeloopen zijnde, ontvingen beiden een zware lans en werden zij aan de twee einden van het strijdperk tegenover elkander geplaatst. Onder den luiden kreet: »Voor de onschuld mijner moeder!" rende Helias al dadelijk op zijn reusachtigen bestrijder in en zijn stoot was zóó hevig, dat Maudit en zijn ros bijna tot op den grond ineenkrompen. — Daarop stelde Helias zich weder op zijn plaats en riep: »Thans aan u meinedige verrader. Vel uw lans!"

Helias had wel recht Maudit een verrader te noemen, want deze reed niet terstond op Helias in, maar deed alsof hij zijn paard niet in toom kon houden, nam een oogenblik waar dat Helias zijn lans zakken liet, en sloeg hem toen plotseling met zijn zwaard op de opene plaats van zijn pantser, zoodat het bloed des edelen jongelings over zijn harnas stroomde. Een gillende angstkreet ging onder het volk op, toen het dit ontwaarde, want elk bad in stilte dat Helias mogt overwinnen! Deze wuifde ten teeken van dankbaarheid met zijne helm, stelde zich terstond weder met gevelden lans tegenover den ellendeling, stormde op hem in, sloeg hem met een verwonderlijke vlugheid de helm van het hoofd, maar tegelijkertijd viel des verraders rechterarm met zijn zwaard ter aarde! Als het rollen van den donder zoo weergalmde heinde en ver de vreugdekreet: Leve Helias! Leve de onschuldige koningin! De dood aan alle verraders!" — Inmiddels was Helias op zijne knieën gezonken, en dankte met opgeheven handen den hemel voor de overwinning. Daarop begaf hij zich tot den half doodden Maudit en zeide: »Wat hebt gij nog te beschuldigen of te verraden, lage moordenaar? Want met uw leven zult gij mij het lijden mijner lieve moeder betalen!" Toen de ellendeling dit hoorde, begon hij te smeeken en te bidden om zijn leven, en beloofde ten aanhoore des konings en van al het volk, alles te zullen bekennen; »Dan zal ik," zeide hij: »ook openbaren wat er met de zilveren ketens van u en uwe broeders en zuster geschied is." — Toen Helias

dit hoorde, snelde hij tot den koning en de edelen en verzocht hun, in het strijdperk te komen, tevens zond hij ten spoedigste eenige dienaren om Beatrix te halen, hij wilde zijne moeder openlijk recht laten wedervaren.

Toen allen daar tegenwoordig waren, legde de in zijn bloed badende Maudit een volledige bekentenis af van al wat Matabrune met de vroedvrouw en hem overlegd had om Beatrix bij den koning in ongenade te brengen. Ook verhaalde hij van den ongelukkigen Marcus, wien zij de oogen had uitgestoken en noemde den zilversmid, die voor haar van de zilveren ketens een beker had gemaakt. Hij bekende zijn schuld en meined en herriep al zijne logens.

Toen de koning dit hoorde, viel hij ten aanzien der gansche menigte zijne Beatrix te voet en smeekte haar om vergiffenis, zij echter beurde hem op, drukte hem aan haar hart en sprak luide: »Mijn Oriant! ik vergeef u, die mij *onwetend* leed hebt veroorzaakt, even als allen die zulks *opzettelijk* hebben gedaan." Hierop begaven zich beiden met hun edelen Helias naar het paleis, waar de koning aan het volk liet bekend maken, dat elkeen zijnen zoon Helias moest eeren en huldigen als kroonprins en wettigen troonopvolger. De verrader Maudit werd op 's konings bevel den volgenden dag openlijk ter dood gebracht.

Na afloop der feesten ter eere van Helias en diens Moeder, liet de koning den zilversmid van Matabrune voor zich verschijnen. Deze bragt de vijf ketens en den beker met zich, en verhaalde, hoe hij door de wonderbare zwaarte, die de ééne keten bij het smelten verkregen had, er toe gekomen was, deze voor zich te behouden. Hij bad den koning om vergiffenis voor deze daad. De koning antwoordde: »Daar ik aan Uwe woorden de waarheid verneem, en gij blijkbaar het werktuig in hooger hand zijt geweest, zij het U vergeven." — Met deernis en droefheid besproeiden Oriant en Beatrix de ketens en den beker met hunne tranen, hunne kinderen beklagende, die nog in de gedaante van zwanen rondzwierven. —

Toen zij daar zoo zaten kwam de laatste om gerechtigheid tegen haar vragen; namelijk de deerniswaardige blinde Marcus, die ook ten slotte het ganschen verhaal harer gruwelijke kinderroof in alle bijzonderheden afschilderde. De koning troostte den arme blinde en beloofde in het vervolg persoonlijk voor hem te zorgen. Ook deelde Oriant hem mede dat Matabrune reeds in den kerker was opgesloten. Hij wist echter niet dat zij door allerlei listen hare bewakers had misleid en reeds op haar buitengewoon sterk en moeilijk te veroveren kasteel: »DE MOND DER HIEL" genaamd, gevlucht was. —

De goede Helias, die zooveel liefde voor zijne moeder getoond had, dacht evenzeer onophoudelijk over zijn arme broers en zuster. Daarom verzocht hij zijn vader, om met de ketens op reis te mogen gaan ten einde hen op te zoeken en te beproeven of hunne gedaante, door het omhangen der ketens ook weder zoude veranderen. Het spreekt van zelve dat Oriant dit niet weigerde. Maar, Helias behoefde niet ver te zoeken, want toen hij aan de slotgracht kwam, zwommen daar zijne zes witte zwanen, die onder geklep en geschreeuw op hem afkwamen. Zoodra Helias ze bereiken kon, hing hij vijf hunner elk een keten om en ziet eensklaps stonden daar vier beeldschoone jongelingen en een meisje op den oever. De geheele hofstoet benevens de koning en de koningin, die inmiddels buiten waren gekomen, konden van vreugde en verwondering bijna niet van hunne plaats. Toen Helias ze echter tot hunne ouders geleidde, drukten deze hunne zoo lang gemiste kinderen aan hun hart, en allen weenden van blijdschap, bij dit aandoenlijk toneel! Eén zwaan echter, waar geen keten meer voor aanwezig was, bleef onrustig aan het klapwieken en roepen, totdat Helias hem schreiende en strolende, troostvol

toesprak, en beloofde, alles in het werk te zullen stellen om ook hem te verlossen. Toen boog de zwaan den fraaïen hals, zwom weg, en was al spoedig uit het gezicht verdwenen.

VI.

DE ZWANEN-RIDDER.

Door zijn groote dapperheid en moed, steeg Helias al meer in achting van de edelen zoowel als van het volk, want elk, en niet het minst de koning, zag in, dat hij met wonderbaarlijke gaven gezegend en voor groote zaken bestemd was. Oriant, die niets liever wenschte, dan het overige zijner levensjaren geheel aan Beatrix te wijden, en haar zoo gelukkig mogelijk te maken, deed na korten tijd in eene volksvergadering afstand van de regeering, en stelde kroon en scepter in handen van Helias. Al het volk betuigde hierover zijn vreugde, en dus werd Helias plechtig tot koning van Lillefort gekroond. Nadat alle edelen en ridders hem den eed van trouw hadden gezworen, betuigde Helias zijn dank aan den koning, en beloofde, evenals hij, te zullen trachten de liefde zijner onderdanen te winnen. »Het spijt mij echter,» vervolgde hij: »dat de eerste daad mijner regeering *wraakoefening* zal zijn, tegen een, die zich zwaar aan mijne goede moeder heeft vergrepen! Gij allen begrijpt reeds, dat ik de snoode Matabrune bedoel. Zij bevindt zich op dit oogenblik in haar verschrikkelijk slot: »DE MOND DER HEL.» Ik zweer, dat ik niet rusten zal, alvorens ik dat slot vermeersterd en haar aan de rechtvaardigheid zal hebben prijs gegeven!» Toen ging een kreet op uit de menigte, en het donderde wijd en zijd: »Wraak over de vijanden des konings!» »Wraak over Matabrune!» — Toen nu de kroningsfeesten voorbij waren, trok Helias met een sterke legermacht op tegen: »DE MOND DER HEL» liet het fort terstond bestormen, zijne soldaten streden als leeuwen voor hunnen jongen koning, en na twee dagen van beleg, werd het fort ingenomen. Toen Matabrune nu haar meeste strijders dood om zich heen zag liggen, vluchtte zij naar den hoogsten toren, om zich wellicht daar te verbergen, doch Helias had haar niet uit het oog verloren, want hij zocht alleen haar; — hij was haar op de toren gevolgd, en bijna razend van woede toen hij deze duivelin voor zich zag, wierp hij haar ter aarde, en zoude haar wis doorstoken hebben, zoo niet de huichelaarster het enkele woord hadde uitgeroepen: »Moordenaar uwer Grootmoeder!» Daardoor kwam hij tot bezinning, en zoude de heks wellicht nog het leven hebben behouden zoo niet de soldaten onder het geschreeuw van: »Wraak voor Beatrix! Geen genade!» haar hadden weggesleurd, aan een paal gebonden, en hout om haar hadden heengestapeld.

Toen zij zag dat het met haar gedaan was, bekende zij al haar verraad, en riep ten slotte: »Hier is de vergelding. Dit is de brandstapel, dien ik voor Beatrix bestemd had!» Helias verwijderde zich spoedig uit het kasteel en zag, toen hij op den weg was,

hetzelve met al wat er in was, door de vlammen verteeren! Dit was het welverdiende einde van de laaghartigste der vrouwen. — — — *Dit was: »DE MOND DER HEL!»* — Met deze gebeurtenis was ook alle wraak uit het hart van den edelen Helias geweken, en van nu af aan wijdde hij zich dan ook alleen aan het heil van zijn volk en het welzijn van zijn land.

Zoo verliepen eenige hoogstgelukkige jaren voor het rijk Lillefort. — Op zekeren dag zat de Koning aan het venster van zijn paleis. Daar ziet hij op de rivier, welke daarlangs stroomde, een scheepje naar den oever stevenen, getrokken door de prachtige witte zwaan, waarin Helias terstond zijn nog onveranderde broeder herkende. Aan land gekomen, noodigde deze door alle mogelijke gebaren Helias uit om zich in het vaarttuig te plaatsen. — Helias begreep hieruit, dat de zwaan hem wilde meevoeren, en dat er wellicht in een vreemd land roem en eer voor hem te behalen zoude zijn. — Na dus afscheid van zijne ouders te hebben genomen, en door den geheelen hofstoet begeleid, begaf hij zich naar den oever, waar hij door den zwaan met alle teekenen van liefde en vreugde werd begroet, die, zoodra Helias in het scheepje was gestapt, hetzelve al zwemmende voortrok, zoodat zij spoedig uit het gezicht verdwenen waren. — Al sneller en sneller ging het voorwaarts totdat zij voor de aloude stad Nijmegen gekomen waren. Hier bracht de zwaan het vaarttuig aan wal, en beduidde aan Helias dat dit de plaats der bestemming was. — Nijmegen behoorde destijds tot het gebied van Keizer Otto I van Duitschland, en het was juist de groote rijksdag, waarop de Keizer alle rechtsgedingen beslechtte. Onder de vele belangrijke zaken die voor hem gebracht werden, behoorde vooral de aanklacht van den graaf van Frankenburg tegen de hertogin van Bouljon. Deze eerlooze ridder beschuldigde namelijk de hertogin, dat zij haar man door vergif zoude hebben omgebracht, omdat zij tijdens zijne afwezigheid eene onechte dochter zoude hebben gebaard. Hij eischte dus als rechtmatige opvolger het hertogdom Bouljon voor zich. — Zooals het steeds in die tijden ging, zou ook hier een »godsgericht» beslissen. Dat wil zeggen, er moest zich een kampvechter opdoen voor de hertogin, die op leven en dood voor haar zaak wilde strijden. — Maar onder alle strijders was er niet een, die zich met den reusachtigen en moordlustigen graaf dorst meten. Eensklaps echter klonk er van de zijde der rivier een luid hoorngeschal, en toen men daarheen zag, ontwaarde men op de Waal vlak voor de rechtsplaats het ons bekende vaarttuig met de zwaan, terwijl Helias in volle wapenrusting, met een zilver schild, en op zijn zilveren hoorn blazende, daarin stond. Helias, aan wal gestapt zijnde, werd voor den Keizer gebracht. Dadelijk keerde de zwaan met het scheepje om en zwom ijlings weg.

Toen Helias nu voor den keizer stond, vroeg hem deze met welk doel hij zich hier heen had begeven. Helias antwoordde, dat hij een »ridder van aventure» was, en dat hij den keizer zijne diensten kwam aanbieden. Hierop zeide de keizer: »Als gij waarlijk een »ridder van aventure» zijt, dan komt gij hier goed te pas. Hier staat de hertogin van Bouljon, die een kampvechter behoeft, om haar van den dood te redden, dien zij ondergaan zal, zoo in een »godsgericht» niet hare onschuld wordt bewezen. Geen dezer ridders durft den strijd met haren beschuldiger, den graaf van Frankenberg, wagen. Zoo gij ons in deze zaak wilt dienen, en hare onschuld mocht bewijzen, dan geef ik u de schoone en edele dochter der hertogin tot vrouw.» — Helias verzocht hierop den keizer, om een enkel oogenblik met de hertogin alleen te mogen spreken, en hem dit toegestaan zijnde, verwijderde hij zich met haar op eenigen afstand en sprak toen: »Edele vrouw, ik bezweer u; zeg mij de heilige waarheid. Zoo gij waarlijk onschuldig zijt, dan beloof ik u op mijn ridder-eer, dit schitterend voor u te bewijzen!» — Hierop bezwoer hem de hertogin

heilig en plechtig hare onschuld, en bewees zulks door hare geschiedenis. — Terstond begaf Helias zich tot den keizer, verklaarde zich tot den kampstrijd bereid en verzocht, dat die terstond mocht gehouden worden. — De keizer den vreemden ridder bewonderende, gaf zijne toestemming, en zoo werd onder het geroep van: »het godsgericht!» het strijdperk geopend. De twee strijders reden op elkander in, al dadelijk met zulk geweld, dat beider, lansen in stukken vlogen. Hierop grepen zij naar hunne zwaarden en Helias bracht den graaf zóó in 't nauw, dat deze een oogenblik rust verzocht. De edele Helias stond hem dit toe, en hiervan maakte de graaf gebruik om hem toetefluisteren: »Ik zie, dat gij een zeldzaam strijder zijt, kom, laat ons vrede sluiten. Wat deert u deze hertogin?! Zoo ik dan Bouljon heb verkregen, dan schenk ik u het geheele land der Ardennen, en geef u bovendien mijne wonderschoone dochter, tot vrouw!» — Hierop werd Helias woedend en riep uit: »Ellendige verrader! denkt gij dat ik ben zooals gij?! Neen, ik heb meer voor de onschuld eener vrouw gestreden, en dit zal ik ook heden doen, strijdt op! sla toe! geen genade tusschen ons!» — Nu onstond er tusschen deze beide menschen, een zwaardstrijd, zoo verwoed, dat alle toeschouwers er van ijsden. Toen de graaf zag, dat hij in krachten tegen zijn tegenpartij te kort schoot, wilde hij door valsch verraad zijn onrechtvaardige zaak zien te winnen. — Hij naderde daarom zijn bestrijder, alsof hij hem nog iets had medetedeelen, en sloeg hem toen onverhoeds het zwaard uit de hand. — De edelmoedige Helias, in dit oogenblik buiten zich zelve van woede, sprong van zijn paard, greep den valschaard bij zijn keel, sleurde hem ter aarde en ontwong hem zijn zwaard, en kloofde hem den schedel. — Een gejuich ging op uit de menigte: »Leve de hertogin van Bouljon!» »Leve de ridder van aventure!» — De hertogin en hare dochter snelden alsnu op Helias toe en voerden hem onder het gebel der menigte tot voor den troon des keizers, die hem geluk wenschte met zijne eerlijke overwinning, en de hertogin in al haar rechten herstelde. — Deze echter antwoordde: »Genadige keizer! Ik dank God en u voor de openlijke bekendmaking mijner onschuld. Ik schenk echter met mijne eeuwige dankbaarheid, mijn land en mijne dochter aan den »ridder van aventure,» die met zulk een leeuwenmoed voor mijn goede zaak heeft gestreden?» De keizer verhief zich daarop van zijnen troon en riep luide tot de volksvergadering: »Ik benoem heden den »Zwanenridder» tot Hertog van Bouljon en stem toe in zijn huwelijk met de erfhertogin Clarisse!»

Nadat nu Helias bij den keizerlijken hofstoet als ridder was aangenomen, werd op allerluisterrijke wijze: zijn huwelijk met Clarisse gevierd en hij als hertog van Bouljon gehuldigd. Verscheidene weken volgden feesten en tournooien elkander op, waarna Helias zich met zijne vrouw, de nieuwe hertogin, naar Bouljon begaf. Hij overwon alle gevaren, die de vrienden van den overwonnen graaf hem in den weg legden, met leed en moed, en verkreeg een rustig en gelukkig verblijf op zijne heerlijkheid Bouljon. Hier schonk hem, na jaar en dag, zijn geliefde vrouw, eene dochter, welke bij hare geboorte den naam Ida ontving. Deze Ida was bestemd om eenmaal aan de »Kruisridders» Godfried, Boudewijn en Eustachius, het leven te schenken. —

Helias leefde een geruimen tijd hoogst gelukkig met zijn vrouw Clarisse, en het hertogdom Bouljon nam, onder zijn vreedzame regering zeer in aanzien toe, totdat de nieuwsgierigheid zijner vrouw daaraan op 't onverwachtst een einde kwam maken. Helias had namelijk aan Clarisse ten strengste verboden, hem ooit naar zijn geboorteland en zijne afkomst te vragen, omdat hij anders genoodzaakt zoude zijn van haar te scheiden. Na deze waarschuwing zweeg Clarisse dan ook zorgvuldig over dit onderwerp, tot zij, na verloop van jaren, denkende, dat hare nieuwsgierigheid nu wel voldaan zoude worden,

op zekeren dag bij Helias er op aandrang, dat hij haar nu zijne herkomst zoude openbaren. Deze herinnerde haar aan hetgeen hij bij hun huwelijk hieromtrent had gezegd, en dat hij thans gedoemd was haar te verlaten. Men kan zich de schrik en onsteltenis der hertogin voorstellen, en toen hare beden niet mochten baten, zond zij hun geliefde dochter Ida tot hem, om hem te smeeken bij haar te blijven. Niets kon echter baten. Helias scheen onder een geheime macht te staan, die hij zelf niet kon weerstreven. Hij ontbood al zijne ridders en en droeg hun in zijne afwezigheid de belangen van Bouljon op en gelastte hun dat zij zijne vrouw en dochter bij den keizer te Nijmegen zouden brengen. Daarop nam hij afscheid van zijne bedroefde vrouw en dochter en beloofde hun, steeds voor hen te zullen zorgen. Als nu hoorde men het geroep en geklep van den zwaan, die reeds met het scheepje voor het slotpiein heen en weder zwom; Helias stapte in het vaartuig en snel als de wind bracht hem de zwaan voor de oude keizerstad Nijmegen. —

Daar aangekomen begaf zich Helias terstond voor den keizer, die echter reeds van zijn voornemen onderricht was doordien zich de hertogin met Ida reeds bij hem bevonden en hem smeekten om Helias, die toch steeds zoo goed voor hun geweest was, van zijn besluit terug te brengen. Doch wat de keizer ook sprak. Helias antwoordde, dat hij genoodzaakt was afstand te doen van zijn hertogdom, hetwelk hij met zijne vrouw en dochter onder 's keizers hoede en bescherming stelde, en na nogmaals van Clarisse en Ida een roerend afscheid te hebben genomen, begaf hij zich naar de rivier, waar de zwaan hem met alle teekenen van blijdschap tegenzwom, en dadelijk toen hij in het vaartuig was gestapt, met hem voor immer de stad ijmegen verliet en hem naar zijn koninkrijk Lillefort terugvoerde.

Men kan zich de vreugde van het wederzien van den veelgeliefden zoon voorstellen. Acht jaren was hij afwezig geweest, en zoowel Oriant en Beatrix, als zijne broeders en zuster twijfelden reeds of zij hem ooit weder zouden zien, er scheen dan ook geen einde te zullen komen aan al het vragen naar zijne lotgevallen, maar Helias bewaarde hieromtrent steeds het stilzwijgen, en zeide dat er spoedig eene gelegenheid zoude komen, waarbij hij al zijn wederbaren bekend zou maken. Beatrix kon echter in hare moederliefde, niet nalaten te vragen waar dan de zwaan, haar nog onveranderd kind, gebleven was, nadat hij Helias had weggevoerd. Helias bracht haar hierop bij de rivier en toonde haar het prachtige dier, dat dadelijk aan land kwam en zich voor haar nederleide. Onder tranen streefde zij het arme dier en verzocht toen aan Helias haar schielijk naar het paleis te geleiden omdat dit gezicht haar te zeer bedroefde, en aan zooveel lijden herinnerde.

Daar aangekomen, verhaalde zij aan Helias, dat zij in den jongsten nacht een zeer wonderbaren droom had gehad, waarvan door het onverwacht weerzien van den zwaan, reeds een gedeelte vervuld was. Zij had namelijk gedroomd, dat de zilversmid, die de bekens voor Matabrune had vervaardigd, daarvan weder een keten had gemaakt en dat de zwaan tot haar was gekomen, en toen zij hem den keten om den hals had gehangen in een schoon jongeling was veranderd. Helias hoorde dit alles met de grootste belangstelling aan, en besloot terstond de bekens te doen versmelten tot een keten zooals hijzelve droeg. Toen deze gereed was, geleide hij de zwaan voor zijne ouders, hing hem den keten om en ziet... in hetzelfde oogenblik stond daar een jongeling van zeldzame schoonheid. Nu was het geluk der ouders en van het gansche koninklijk gezin volmaakt en hunne vreugde kende geene grenzen. De koning gaf een feest voor het gansche volk, liet zijn zesden zoon daarbij openlijk huldigen, en gaf hem den naam van Prins Esmer. —

Toen de eerste vreugde van het wederzien voorbij was, en stil geluk in het

koningshuis even als in het gansche rijk heerschte, verzocht Helias op een zekeren dag al zijn vrienden en magen tot hem te komen, daar hij hun belangrijke mededeelingen te doen had. — Een ieder voldeed met de grootste belangstelling aan zijne uitnoodiging en toen allen bijeen waren openbaarde hij hun zijn geheel wedervaren gedurende zijne afwezigheid.

Ook verborg hij hun zijn huwelijk met de Hertogin van Bouljon niet, evenmin als dat hij eene dochter had, die Ida heette, die zich te Nijmegen bij Keizer Otto I bevonden. Nadat allen met de grootste ingenomenheid zijne geschiedenis hadden vernomen, vervolgde Helias:

»Bemide ouders, broeders, zuster en gij allen die hier tot mij zijt gekomen! Het was niet alleen mijn doel, u mijne lotgevallen in dit uur te verhalen, maar het is om u een besluit mede te deelen, waarvan mij geen sterveling kan noch mag terughouden, omdat het mij van hooger is ingegeven. Zoo verneemt dan ten slotte, dat ik mij voor goed uit de wereld ga terugtrekken. Ik ga boete doen voor het menschenbloed, dat ik, hoewel in eerlijken strijd, heb vergoten. Ik wil zulks door vasten, bidden en weldadigheid trachten goed te maken. Ik leg bij dezen de regeering van het rijk Lillefort neder, en wensch dat mijn vader die weder aanvaarde. Ik zal u allen in mijne stille gebeden steeds indachtig zijn zooals ik ook hoop dat gij mijn aandenken in eere zult houden!» — Onder het luide snikken van alle aanwezigen omhelsde Helias zijne ouders, broeders en zuster, verliet oogenblikkelijk het paleis, en begaf zich naar het klooster door Oriant zelf gesticht, waar hij met liefde en eerbied werd opgenomen. Aan het klooster schonk hij groote vrijheden, hief de dwang voor het blijven of heengaan en weer terugkeeren tot hetzelve op, bracht het getal der broeders tot op zestig, terwijl hijzelf een voorbeeld van vroomheid en tucht voor allen was. En als een bewijs dat hij voor de wereld niet verhelen wilde dat hij gehuwd was en gade en kind in gezegend aandenken bij hem waren, liet hij naast het klooster een kasteel bouwen, dat hij den naam *Bouljon* gaf, geheel gelijk aan het kasteel van dien naam in de Ardennen.

Zoo eindigde het WERELDSCH bestaan,
Van den eed'len „Ridder met de Zwaan!”

VII.

IDA.

Toen Helias' dochter Ida, den huwbaren leeftijd had bereikt, besloot de keizer onder wiens bescherming zij zich bevond, haar een echtgenoot te geven. Hij koos daartoe den edelen Graaf Eustachius van Bonen. Kort na haar huwelijk had Ida een zeer wonderbaren

droom en wel: »Dat er drie kinderen aan haar boezem lagen, die elk een gouden kroon op het hoofd hadden. Van de derde echter brak de kroon in stukken en tegelijkertijd hoorde zij een stem die tot haar zeide: »Gij zult drie zonen ter wereld brengen waarvan twee veel goeds en groots zullen doen, en wier naam en roem tot in het verre nageslacht bewaard zullen blijven!» — Deze droom kwam letterlijk uit, want binnen de drie jaar baarde Ida drie schoone knapen, waarvan de oudste Godfried, de tweede Boudewijn en de derde naar zijn vader Eustachius werd genoemd. Men kan begrijpen met hoeveel zorg deze kinderen werden verpleegd en hoe zorgvuldig Ida hun aan haar eigen borsten zoogde. —

In het vorig hoofdstuk heeft de Lezer reeds kunnen opmerken, dat deze kinderen ook werkelijk voor groote daden bestemd waren. Keeren wij echter ten slotte tot de om haar gemaal treurende hertogin van Bouljon terug. Deze kon niet rusten door de onzekerheid waarin zij omtrent, het verblijf van Helias verkeerde, en na al hare dienaars wijd en zijd te hebben doen onderzoeken: zond zij een pelgrim, Poesius genaamd, naar Jeruzalem, om hem dáár te gaan zoeken. — Toen deze daar aankwam, ontmoette hij een pelgrim die hetzelfde gewaad droeg als hij, en toen hij hem vroeg vanwaar hij kwam, antwoordde de monnik: »van Bouljon.» »Wel,» zeide Poesius: »daar ben ik ook van daan, laat ons daarom te zamen de terugreis aanvaarden!» Na lang reizen en trekken, zagen zij, na in een dicht woud verdwaald te zijn geweest, zich op eenmaal voor een prachtig paleis geplaatst, namelijk datgene, wat Helias, juist in denzelfden trant als zijn vroeger kasteel ter herinnering aan zijne Clarisse had laten bouwen.

»Wel,» zeide Poesius, »ik ben op eenmaal thuis, want dit is Bouljon immers?» Hij begreep niets meer van zijn omgeving en verzocht den eersten bewoner die hem uit het kasteel tegenkwam, hem te willen zeggen, aan wien dit landgoed behoorde? »Gij zijt hier» antwoordde de dienaar: »aan den zoom van het bosch van Lillefort, en hier is het kasteel Bouljon. Het is aldus genaamd door Koning Helias, bijgenaamd: »de Ridder met de zwaan,» ter eere van zijne vrouw Clarisse, Hertogin van Bouljon!» —

Poesius vernam nog zooveel van den gullen spreker, dat hij eindelijk zeker wist, hem dien hij zocht gevonden te hebben. Het verheugde hem niet weinig, zijne meesteres te kunnen berichten, dat haar gemaal een konings-zoon, ja zelve koning geweest was, en hij besloot zich met eigen oogen van dit alles te overtuigen. Daartoe verzocht hij tot den koning Oriant te worden toegelaten en toen hij daar gekomen was, geleidde deze hem zelve in het klooster tot Helias, die vreugde-tranen stortte bij het vernemen eener tijding zijner vrouw, en dat zijne dochter hem reeds drie kleinzonen had geschonken. Hij gaf bevel om de allerheerlijkste geschenken van goud en edelgesteenten voor zijne vrouw, dochter en kleinkinderen mede te geven. Als bewijs, dat hij nog in leven was, gaf hij aan Poesius de kostbare ring mede voor Clarisse, die hij van haar zelve ten geschenke had ontvangen. — Wie schetst de blijdschap der hertogin, bij de wederkomst van Poesius! Maar thans, nu de brave vrouw eenmaal wist, waar Helias zich bevondt, kon niets haar meer weerhouden tot hem te gaan, te meer omdat zij, uit het terugzenden van haren ring begreep, dat Helias in dit leven ook afstand van haar zoude moeten doen. Zij ondernam dus, van Ida en Poesius vergezelt, de reis naar Lillefort, waar zij juist aankwamen in het oogenblik dat Helias afscheid nam van al zijne dierbaren, omdat hij zijn einde voelde naderen. Daar ziet hij op eenmaal zijne vrouw en dochter voor zijn legerstede geknield en onder den uitroep van »Godfried en Boudewijn, Koningen van Jeruzalem!» zinkt hij in de armen zijner Clarisse, en blaast aan haar trouw en edel hart den laatsten adem uit.

In stille smart zinkt de liefhebbende vrouw aan zijne zijde neder en toen men haar wilde opbeuren, was ook haar geest het lichaam ontvloden. Zoo pas hereeningd kon haar teeder hart in 't zelfde oogenblik niet weder van den beminde scheiden. Dit edel menschenpaar, liet niets dan zegenend aandenken achter en de groote voorspelling door den stervende Helias gedaan, werd glansrijk vervuld : want de kleinkinderen van den »Zwanen-Ridder" waren : Godfried en Boudewijn van Bouljon, de latere koningen van Jeruzalem !

E I N D E.

gult. f.

